

*Мачача Т. С.,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник
відділу технологічної освіти,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗРОБЛЕННЯ ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ГІМНАЗІЇ ТА ЙОГО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У новому Державному стандарті базової середньої освіти, який впроваджуватиметься в українську школу з 2022 навчального року, метою технологічної освітньої галузі визначено – реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження [2].

Закладена в технологічній освітній галузі нового стандарту культурологічна концепція навчання технологій [1, 3] спрямована на досягнення визначеної у стандарті мети та потребує єдиної методологічної основи для розроблення пакету інноваційних освітніх, модельних і навчальних програм, відповідного навчально-методичного, матеріально-технічного й кадрового забезпечення; нових інструментів для оцінювання результатів навчання; створення відповідного освітнього дизайн середовища гімназії; підвищення кваліфікації вчителів відповідно до нових вимог тощо. Такими методологічними орієнтирами є:

1. *Визнання самоцінності кожного учня як суб'єкта процесу навчання.* Не залежно від віку, рівня освіти учні наділені здібністю до самоактуалізації – здійснення свого творчого потенціалу в предметно-перетворювальній проектно-технологічній діяльності. Вчителі також мають власні таланти й інтереси до певних видів рукоділля, захоплено діляться ними з учнями. У спільній діяльності формуються суб'єкт-суб'єктні стосунки, партнерська взаємодія, взаємоповага і взаємодопомога в навчанні, виникає почуття довіри, людської гідності і психологічного комфорту.

2. *Рівний доступ кожного учня до отримання якісної технологічної освіти.* Освітній простір гімназії створюється для втілення задуму учнів у готовий виріб відповідно до потреб учнів та соціокультурного середовища гімназії. Забезпечується достатня кількість навчальних годин на вивчення базового навчального предмета, поділ класу на групи відповідно до санітарних норм і дотримання безпеки праці у майстернях.

3. *Індивідуалізація і диференціація навчання з опорою на наявний досвід учнів.* Навчання будується на врахуванні освітнього досвіду учнів, який вони попередньо отримали в початковій школі, власній сім'ї, під час взаємодії з оточенням та навколишнім середовищем тощо. Важливим є взаємодія з іншими учнями, вчителем, іншими дорослими для виявлення інтересів, потреб і можливостей, досягнення очікуваних результатів навчання, врахування індивідуального темпу навчання, побудови індивідуальних освітніх траєкторій, зокрема з використанням цифрових засобів.

4. *Навчання технологій у контексті реального життя учнів.* Чітко виражена прикладна спрямованість навчання, зокрема через навчальні проєкти, пошук особистісних і соціальних смислів у виготовленні виробів з відповідним для віку учнів рівнем складності сприяє розвитку здатності до ініціативності, прийняття рішень, розв'язання реальних життєвих проблем у нових ситуаціях, кооперувати дії з іншими, обґрунтовувати власну думку, прагнути добродійності, опанувати дизайнерським і технічним мисленням... формувати визначені новим стандартом ключові і галузеву проєктно-технологічну компетентності, які є необхідними для успішного навчання протягом усього життя.

5. *Розвиток поваги й естетично-ціннісного ставлення до культурних традицій українського народу.* Учні створюють нові вироби, удосконалюють дизайн середовище, власний побут з опорою на традиції декоративно-ужиткового мистецтва, що сприяє встановленню їхньої ідентичності, розвитку національної культури через відтворення і творення виробів в етностилі тощо.

6. *Організація процесу навчання спочатку за окремими етапами, а потім – за цілісним алгоритмом проєктно-технологічної діяльності.* Спочатку учні оволодівають окремими етапами і способами проєктно-технологічної діяльності стосовно виготовлення особистісно і соціально значущих виробів. Набувши актуальний досвід, учні адаптують його в новій ситуації, повною мірою реалізують свій творчий потенціал під час виконання навчальних проєктів як цілісні і завершені цикли проєктно-технологічної діяльності. Проєкти можуть бути індивідуальними, парними, груповими або колективними.

7. *Реалізація компетентнісно-орієнтованого навчання.* Обов'язкове виготовлення виробів у процесі навчання не є самоціллю, а засобом інтегрування змісту технологічної освіти, формування проєктно-технологічної культури учнів як вищого рівня галузевої компетентності, ключових компетентностей та наскрізних для них умінь.

8. *Оцінювання і самооцінювання заохочує учнів до вдосконалення власної навчальної діяльності.* Компетентнісно орієнтоване навчання передбачає моніторинг якості освіти. Очікувані результати навчання потребують чіткого вимірювання, формувального оцінювання,

взаємооцінювання і самооцінювання індивідуального рівня сформованості ключових та галузевої компетентностей кожного учня.

Врахування зазначених методологічних орієнтирів сприятиме належній якості розроблення модельних навчальних програм, навчальних підручників, науково-методичного забезпечення нового змісту технологічної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти (2020), а також створення відповідного освітнього середовища.

Ключові слова: Державний стандарт, зміст технологічної освіти, модельна навчальна програма, навчальний предмет «Технології».

Література:

1. Machacha Tetyana. Cultural and creative potential of technological education content of the secondary school pupils. *Intercultural Communication*. 2016. Vol. 1/1. P. 122-135.
2. Державний стандарт базової середньої освіти. *Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
3. Мачача Т. С., Юрженко В. В., Стрижова Т. В. Дидактико-методичний аналіз чинної навчальної програми з «Трудового навчання» для основної школи: ризики впровадження. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2018. №2. С. 2–10.